

België geeft het goede voorbeeld

Vanaf 1 april start voor melkveehouders in Nederland de verplichte aanpak van ibr en bvd. Zo'n zes jaar later dan in België. 'Het wordt voor ons steeds belangrijker dat buurlanden ook meegaan in het terugdringen van deze ziekten', geeft Stefaan Ribbens van DGZ aan.

TEKST ALICE BOOIJ

Net als in Nederland heeft in België de rundveesector – zo'n zes jaar geleden – zelf het initiatief genomen om ibr en bvd te bestrijden. 'Zoiets gaat altijd gepaard met veel rumoer', herinnert Jef Laureyns zich. Hij is dierenarts en expert op het gebied van bvd en verbonden aan de Universiteit Gent. 'Dat was niet alleen in België zo, maar ook in Scandinavië. De meest progressieve veehouders waren voor, anderen tegen', weet hij.

Verplichting is structuur

In België was één ding meteen goed geregeld bij de aftrap van de ibr-bestrijding, noemt Stefaan Ribbens, dierenarts bij Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ). 'Iedereen moest meedoen en aan dezelfde regels voldoen. Met de verplichting is er structuur in de aanpak van ibr en later ook in die van bvd gekomen', aldus de dierenarts. In 2007 was er al een vrijwillig ibr-programma, maar het effect dat dit sorteerde, was beperkt. 'Echt helemaal vrij worden en stoppen met vaccineren stuit dan op risico's wanneer buurbedrijven niets aan ibr doen. Dankzij de verplichting is er meer structuur in de bestrijding en worden er snel vorderingen gemaakt', noemt Ribbens.

In België is het verplichte ibr-programma in 2012 gestart, bvd volgde in 2015. 'Bvd is een andere ziekte, die ook een andere aanpak vraagt', geeft Ribbens het verschil aan. De verplichte bestrijding heeft er in ieder geval wel voor gezorgd dat daarmee meteen ook het risico op verspreiding van deze virussen

sterk is verminderd. 'We zien duidelijk veel minder herbesmettingen, dat is het grote voordeel van deze aanpak.'

Het feit dat in Nederland alleen de zuivelsector – de melkvee-houders – de bestrijding oppakken, is jammer, geeft Ribbens aan. 'Maar de vleesveesector in Nederland is vrij klein. Het is het eerste jaar nog geen probleem dat die niet aanhaakt. Ze stappen vast later nog wel in.'

Hij signaleert dat een lange voorbereidingstijd op de programma's ook een voordeel heeft. Veehouders zijn zich bewust van het nut van de aanpak van ibr en bvd. 'Op vrijwillige basis zie je dat er ook al stappen zijn gezet. Internationaal moet je echter een doel hebben en een bredere strategie neerzetten.'

Artikel 10 voor ibr in 2024?

In België ligt het percentage bedrijven dat de ibr-vrijstatus heeft aangetoond, momenteel op 70 procent. De overige bedrijven, al dan niet besmet, vaccineren tweemaal per jaar. Voor bvd hebben bijna alle dieren een bvd-vrije status, hetzij door onderzoek, hetzij dankzij afstamming. 'Een fantastisch resultaat', vindt Ribbens. In de eerste maand van 2018 zijn er slechts zo'n dertig bvd-dragers geboren en was er slechts insleep op vier rundveebedrijven. 'Dat is heel anders dan vier jaar terug, toen elk professioneel rundveebedrijf om de vijf jaar met een (her)insleep werd geconfronteerd.'

'De vrije status voor ibr en bvd van België is in zicht, maar de laatste loodjes wegen zwaar.' Ribbens had in 2013 verwacht

Tijdlijn aanpak ibr en bvd in België

1997

- Wettelijke basis voor vrijwillig ibr-programma

2007

- Aankondiging verplicht ibr-programma vanaf 2012, verplicht statuut voor prijskampen

2012

- Start verplicht ibr-programma, verplichte vaccinatie of behalen van ibr-vrijstatuut

2013

- België ontvangt van Europa de artikel 9-status

2015

- Start STOP BVD – verplicht onderzoek van pasgeboren kalveren voor alle bedrijven en vrijwillige afvoer van dragers
- Bvd-statuten op dierniveau

Alle kalveren in België worden getest op bvd via een oorbiopt. In januari 2018 werden nog maar dertig bvd-dragers geboren

dat de omzetting van artikel 9 naar artikel 10 (officieel vrij en niet meer enten) in 2022 realistisch moest zijn. 'Nu denk ik dat het nog zo'n vijf tot zes jaar zal duren, dus rond 2024.' Laureyns had de vertraging al wel zien aankomen. 'Dat zagen we ook in de Scandinavische landen die nu vrij zijn. Die laatste gevallen kosten meer tijd.' Hij vergelijkt het bestrijdingsprogramma met een grove borstel. 'Naarmate je vordert, moet de borstel veel fijner worden, maar dan blijken er toch nieuwe, onverwachte gevallen op te duiken.'

Komende zomer valt er meer te zeggen over de termijn die het bestrijdingsprogramma nog zal vragen, voegt Ribbens eraan toe. Rond 1 juli zal dankzij verplicht bloedonderzoek duidelijk zijn hoeveel en welke dieren vrij zijn van ibr. 'Dan kunnen we ook meer zeggen over het vervolg.'

'Naarmate de vrije status van België steeds meer in beeld komt, is het ook belangrijk dat andere landen meedoen in de bestrijding van ibr en bvd', geeft Ribbens aan. Hij geeft ook meteen een voorschot op de voordelen van de artikel 10-status: 'Veehouders hoeven niet meer te vaccineren of bloed te tappen. De ibr-vrijstatus zorgt ervoor dat ook de negatieve gevolgen van circulatie weg zijn, Deze worden geschat op zo'n 20 tot 37 euro per dier per jaar, afhankelijk van het bedrijf.'

Bioveiligheid belangrijk

Laureyns noemt nog een verklaring voor de vertraging voor het bereiken van de vrije status. Dit geldt meteen als een goed

advies naar Nederlandse rundveehouders. 'Het draait niet alleen om het uitvoeren van het programma, de monitoring of het verbeteren van de bioveiligheid. Het is én dragers opsporen én monitoren én de bioveiligheid verbeteren.'

Rondom die bioveiligheid noemt hij één onderdeel heel specifiek als risico: aankopen. 'Dieren van andere bedrijven naar je stal halen is de grootste oorzaak van herbesmetting', stelt Laureyns. In het geval van bvd kent hij de besmettingsgevallen via de aankoop van een stier – die veehouders als aankoop even vergeten waren – of via buurtbedrijven.

'Nog risicovoller is het toevoegen van een drachtig dier. De moeder kan bij de aankooptest negatief zijn, maar wel een dragerkalf ter wereld brengen. In België wordt die drager er wel meteen uitgehaald, omdat alle kalveren bij de geboorte getest worden. Wat vergeten wordt, is dat de gekalfde koe één of twee dagen na het kalven nog veel bvd-virus uitscheidt', aldus de dierenarts.

En dan is er nog een advies van de mentor: oorbiopten zijn geen monitoring. 'Je onderzoekt alleen of er bvd-dragers geboren worden. Bij monitoring hoort ook het testen van de tankmelk op antistoffen en virus én een klein aantal jongvee onderzoeken op antistoffen. Dan heb je het hele bedrijf in beeld.' Laureyns is positief over een bvd- en ibr-vrij Europa 'Jazeker, het kan. In Scandinavië lukt het ook. Het aantal runderen per vierkante kilometer is in die landen klein, maar door concentratie van vee is ook daar sprake van enige intensiteit.' |

2016

- Nieuwe fase in het ibr-programma
- Focus op behalen van ibr-vrijstatuut

2017

- Bvd-onbekende dieren kunnen niet meer in handel
- Najaar 2017: verplichte afvoer van bvd-dragers
- Toekennen van bedrijfsstatuten bvd

2018

- Invoer van ibr-statuten op dierniveau en kanalisatie van ibr-dragers
- Geen bvd-onbekenden meer in België

2020-2022

- Streefdoel: iedereen een ibr-vrijstatuut en behalen van artikel 10-status